

Sõjaväeliste juhtide otsustus- ja lahingujuhtimise võime mõõtmine

*Tõnis Männiste
Kolonelleitnant
RUK nooremteadur*

Eesti Kaitseväge (EKV) on väike, mistõttu võib konflikti puhkemise korral loota vaid sellele, et ülemad saavad lahingulukordade lahendamiseks paremini hakkama, kui vastased. See tähendab, et EKV jaoks on väga oluline reservülemate väljaõpe, mis oma 11 kuulise kestuse jooksul tagaks, et neil oleks oskus otsustada olukorras, kus juhitakse oma üksust lahingus. See tähendab, et ülemad peavad stressirohkes olukorras suutma situatsiooni hinnata, töödelda lisanduvat uut infot, suhelda inimestega, silma peal hoida plaanide muutumisel ning olukordade arengul [1]. Erinevalt teistest ametitest pole sõjaväelistel juhtidel võimalik rahuajal lahingujuhtimist praktiseerida muul moel, kui õppeolukordades, mis ei pruugi aga tagada piisavat autentsust. EKV peab seega tagama võimalikult hea ülemate väljaõppe, mille tulemuslikkuse kohta saab aga järeldusi teha vaid juhul, kui väljaõppe tulemused on usaldusväärselt mõõdetavad. Paraku ei ole hetkel EKV-s võimalik teaduslikus tähenduses usaldusväärselt mõõta ülemate lahingujuhtimise tulemuslikkust, mistõttu on vajadus välja töötada selleks sobiv mõõtevahend. Selline mõõtevahend peab tagama kulutõhusa testimise, kuid andma teaduslikult usaldusväärsed tulemused. See tähendab, et testi peaks olema võimalik teha klassiruumis ja selle läbimine ei tohiks võtta väga palju aega (mitte rohkem kui 2-4 tundi koos ettevalmistuste ja kokkuvõtete ega muid ressursse. Samuti ei tohi testi koostamine olla väga keeruline ega ressursimahukas. Saamaks ülevaadet sellest, kuidas on otsustamist varemalt sõjandusvaldkonnas teaduslikult mõõdetud, viidi eeltoodud piirangutest tulenevalt läbi süsteemse kirjandusanalüüsi [2]. Selgus, et üks enimkasutatud mõõdik on olukorrapõhine otsustamistest (OPT). Seejärel kohandati uuringus testid EKV tarbeks ning testiti seda KVÜÕA kadettidest (134) ning RRÜBKA ajateenijatest (80) koosneva valimi näitel. Selgus, et testid töötavad hästi ning eristavad vähem kogunud lahendajaid (ajateenijad) kogenumatest (kadetid) [3]. Seega sobivad OPT-d hästi mõõtma väikeüksuse ülemate otsustamisoskust lahingujuhtimisel. Edasised uuringud võiks keskenduda sellele, et välja selgitada, kui hästi ennustab OPT-de tulemuslik lahendamine tegelikku sooritust üksuse juhtimisel.

[1] Lussier, J., & Shadrick, S. (2004). Adaptive thinking training for tactical leaders. Alexandria: U.S. Army Research Institute - Fort Knox Armored Forces Research Unit.

[2] Männiste, T; Pedaste, M; Schimanski R (IN PRESS). Review of Instruments Measuring Decision Making Performance in Military Tactical Level Battle Situation Context. – Military Psychology.

[3] Männiste, T; Pedaste, M; Schimanski, R (IN PRESS) Situational Judgement Test for Measuring Military Tactical Decision Making Skills – Military Psychology.